

Tarptautinio skaitymo gebėjimų tyrimo PIRLS atveriamų užduočių rezultatų pristatymas

Nacionalinis egzaminų centras

Dr. Ramutė Skripkienė

Vilnius, 2018

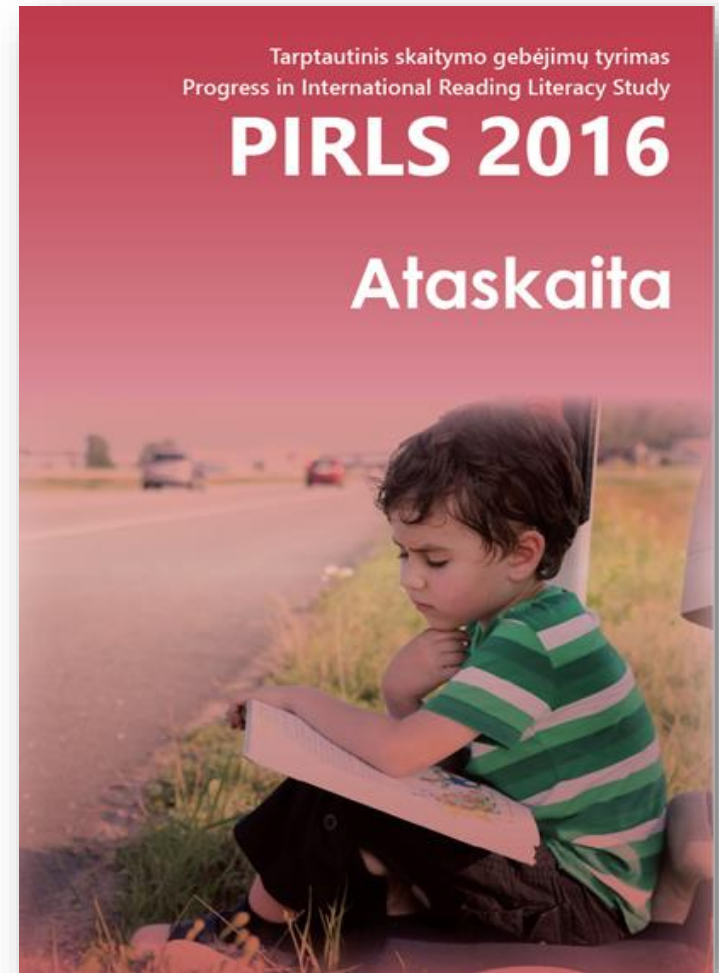
Pristatymo tikslai

- Pristatyti naujausią Nacionalinio egzaminų centro leidinį, skirtą pradiniam ugdymui.
- Paskatinti mokytojus domėtis skaitymo pasiekimų vertinimo įrankiais ir vertinimo rezultatais.
- Pristatyti tarptautinio tyrimo PIRLS testų užduočių pavyzdžius ir juos aptarti.
- Paskatinti mokytojus leidinyje pristatomus skaitymo užduočių pavyzdžius naudoti ugdymo procese.
- Tobulinti mokytojų gebėjimą suprasti ir analizuoti mokinių pasiekimų rezultatus (statistinius duomenis).
- Paskatinti mokyklos bendruomenę naudotis duomenimis planuojant strateginius pokyčius ir siekiant geresnių mokymosi pasiekimų.

NEC informacija

Tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas PIRLS 2016: Ataskaita. 4 klasė (2017)

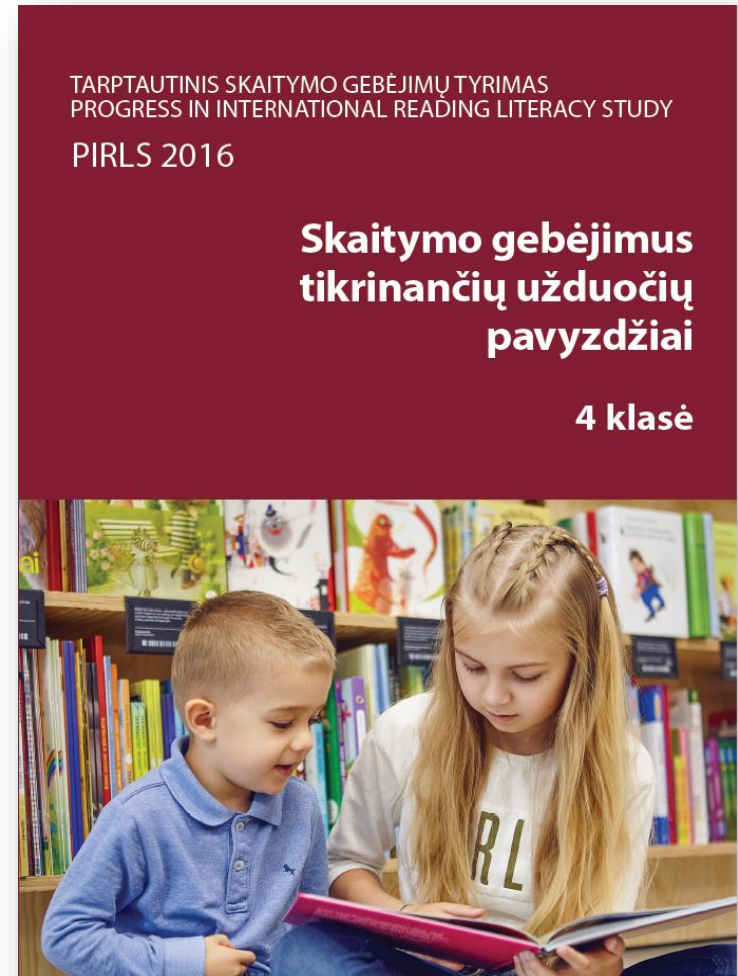
<http://www.nec.lt/125/>

NEC informacija

Tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas PIRLS 2016: Skaitymo gebėjimus tikrinančių užduočių pavyzdžiai. 4 klasė (2018)

<http://www.nec.lt/125/>

Kas pateikiama leidinyje?

Leidinyje pateikiami skaitymo gebėjimus vertinančių užduočių pavyzdžiai su išsamiomis mokinių pateiktų atsakymų vertinimo instrukcijomis ir galimų atsakymų pavyzdžiais.

Informacija apie tarptautinį skaitymo gebėjimų tyrimą PIRLS

- PIRLS (angl. *Progress in International Reading Literacy Study*) – tai tarptautinis skaitymo gebėjimų tyrimas, kas penkerius metus vykdomas daugelyje pasaulio šalių.
- Lietuvoje tyrime **PIRLS 2016** iš viso dalyvavo **4 317** ketvirtos klasės mokinių iš **195** bendrojo ugdymo mokyklų, kurios pradinio ugdymo programos įgyvendina lietuvių, lenkų ir rusų mokomosiomis kalbomis.

PIRLS skaitymo gebėjimų apibrėžtis

Skaitymas – tai gebėjimas suprasti ir vartoti tas rašytinės kalbos formas, kurios reikalingos gyvenant visuomenėje ir (ar) kurios svarbios asmeniškai. Skaitytojai gali kurti (konstruoti) tekstų prasmę įvairiais būdais. Jie skaito siekdami ko nors išmokti, būti skaitančiųjų bendruomenės dalimi mokykloje ir kasdieniame gyvenime, taip pat jie skaito savo malonumui.

Taigi skaitymas, pagal PIRLS, tai gebėjimas apmąstyti perskaitytus tekstus ir panaudoti perskaitytą informaciją naujose situacijose siekiant asmeninių ir visuomeninių tikslų.

PIRLS. Skaitymo gebėjimai

- **Skaitymo tikslai:**
 - Skaitymas siekiant įgyti literatūrinės patirties;
 - Skaitymas siekiant gauti ir panaudoti informaciją .
- **Teksto suvokimo procesai (gebėjimai):**
 1. Sutelkti dėmesį ir rasti aiškiai pateiktą informaciją.
 2. Daryti tiesiogines išvadas.
 3. Interpretuoti ir integruoti idėjas bei informaciją.
 4. Iširti ir įvertinti teksto turinį bei detales.

1. Sutelkti dėmesį ir rasti aiškiai pateiktą informaciją

Klausimuose gali būti prašoma:

- atpažinti informaciją, atitinkančią konkretų skaitymo tikslą;
- ieškoti specifinių minčių;
- ieškoti žodžių ar frazių apibrėžimų;
- nustatyti pasakojimo aplinkybes (pvz., vietą ir laiką);
- rasti pagrindinį sakinį arba pagrindinę mintį, aiškiai pateiktą tekste.

2. Daryti tiesiogines išvadas

Klausimuose gali būti prašoma:

- padaryti išvadą, kad vienas įvykis sukėlė kitą įvykį;
- padaryti išvadą, kokia yra vienas po kito pateiktų argumentų pagrindinė mintis;
- identifikuoti tekste pateiktus apibendrinimus;
- Apibūdinti ryšį dviejų veikėjų ryšį.

3. Interpretuoti ir integruoti idėjas bei informaciją

Klausimuose gali būti prašoma:

- išvelgti pagrindinę teksto mintį ar temą;
- apsvarstyti, kokie galėtų būti alternatyvūs veikėjų veiksmai;
- palyginti ir priešpastatyti tekste pateiktą informaciją;
- apibūdinti pasakojimo nuotaiką ar toną;
- Paaiškinti, kaip tekste pateikta informacija pritaikoma realiame pasaulyje.

4. Iširti ir įvertinti turinį, kalbą bei teksto elementus

Klausimuose gali būti prašoma:

- įvertinti tekste pateiktos informacijos išsamumą ar aiškumą;
- įvertinti, ar tekste aprašyti įvykiai galėtų realiai įvykti;
- įvertinti tikimybę, kad autoriaus argumentas galėtų pakeisti skaitytojų nuomonę ar veiksmus;
- įvertinti, kaip tiksliai teksto antraštė atspindi pagrindinę teksto temą;
- apibūdinti kalbos ypatybių (pvz., metaforų ar tono) poveikį;
- įvardyti autoriaus požiūrį pagrindine teksto tema.

PIRLS 2016 skaitymo pasiekimų lygmenys

Minimalus lygmuo (400 – 475 taškai)

Skaitydamas **paprastesnius grožinius tekstus**, mokinys geba:

- Rasti ir atkurti aiškiai pateiktą informaciją, veiksmus ar idėjas.
- Daryti tiesiogines išvadas apie įvykius ir veiksmų priežastis.
- Bandyti interpretuoti pasakojimo įvykius ir pagrindines idėjas.

Skaitydamas **paprastesnius informacinius tekstus**, mokinys geba:

- Rasti ir atkurti tekste ar kitu formatu (pvz., grafike, diagramoje) aiškiai pateiktą informaciją.
- Bandyti daryti tiesiogines išvadas apie paaiškinimus, veiksmus ir aprašymus.

PIRLS 2016 skaitymo pasiekimų lygmenys

Vidutinis lygmuo (1) (475 – 550 taškų)

Skaitydamas **ir paprastesnius, ir gana sudėtingus grožinius tekstus**, mokinys geba:

- Savarankiškai rasti, atpažinti ir atkurti aiškiai pateiktus veiksmus, įvykius ir jausmus.
- Daryti tiesiogines išvadas apie pagrindinių veikėjų savybes, jausmus ir motyvaciją.
- Interpretuoti akivaizdžias priežastis ir motyvus, atpažinti įrodymus bei pateikti pavyzdžių.
- Bandyti atpažinti vartojamos kalbos ypatumus.

PIRLS 2016 skaitymo pasiekimų lygmenys

Vidutinis lygmuo (2) (475 – 550 taškų)

Skaitydamas **ir paprastesnius, ir gana sudėtingus informacinius tekstus**, mokinys geba:

- Rasti ir atkurti du ar tris informacijos vienetus, pateiktus tekste.
- Daryti tiesiogines išvadas siekdamas pateikti faktinius paaiškinimus.
- Bandyti interpretuoti ir integruoti informaciją, nustatant įvykių eiliškumą.

Tarptautiniai skaitymo pasiekimų lygmenys.

Aukštas lygmuo (1) (550 – 625 taškai)

Skaitydamas **gana sudėtingus grožinius tekstus**, mokinys geba:

- Rasti ir atskirti visame tekste pateiktus svarbius veiksmus ir detales.
- Daryti išvadas, paaiškinant intencijų, veiksmų, įvykių ir jausmų, ir pagrindžiant jas viso teksto medžiaga.
- Interpretuoti ir integruoti pasakojimo įvykius bei veikėjo veiksmus, bruožus ir jausmus, kaip jie vystosi visame tekste.
- Įvertinti viso pasakojimo įvykių ir veiksmų svarbą.
- Atpažinti tam tikrų kalbos priemonių vartojimą, pavyzdžiui, metaforas, vaizdingumą, intonaciją.

Tarptautiniai skaitymo pasiekimų lygmenys.

Aukštas lygmuo (2) (550 – 625 taškai)

Skaitydamas **gana sudėtingus informacinius tekstus**, mokinys geba:

- Rasti ir atskirti atitinkamą informaciją sudėtingame tekste ar sudėtingoje lentelėje.
- Daryti išvadas apie loginius ryšius siekdamas pateikti paaiškinimus arba priežastis.
- Integruoti tekstinę ir vaizdinę informaciją siekdamas interpretuoti ryšį tarp idėjų.
- Įvertinti ir apibendrinti teksto turinį ir detales.

Tarptautiniai skaitymo pasiekimų lygmenys.

Aukščiausias lygmuo (daugiau nei 625 taškai)

Skaitydamas **gana sudėtingus grožinius tekstus**, mokinys geba:

- Interpretuoti pasakojimo įvykius ir veikėjų veiksmus siekdamas įvardyti priežastis, motyvus, jausmus ir veikėjo charakterio raidą, ir tai pagrįsti remdamasis visu tekstu.
- Bandyti įvertinti autoriaus pasirinktos kalbos ir stiliaus poveikį skaitytojui.

Skaitydamas **gana sudėtingus informacinius tekstus**, mokinys geba:

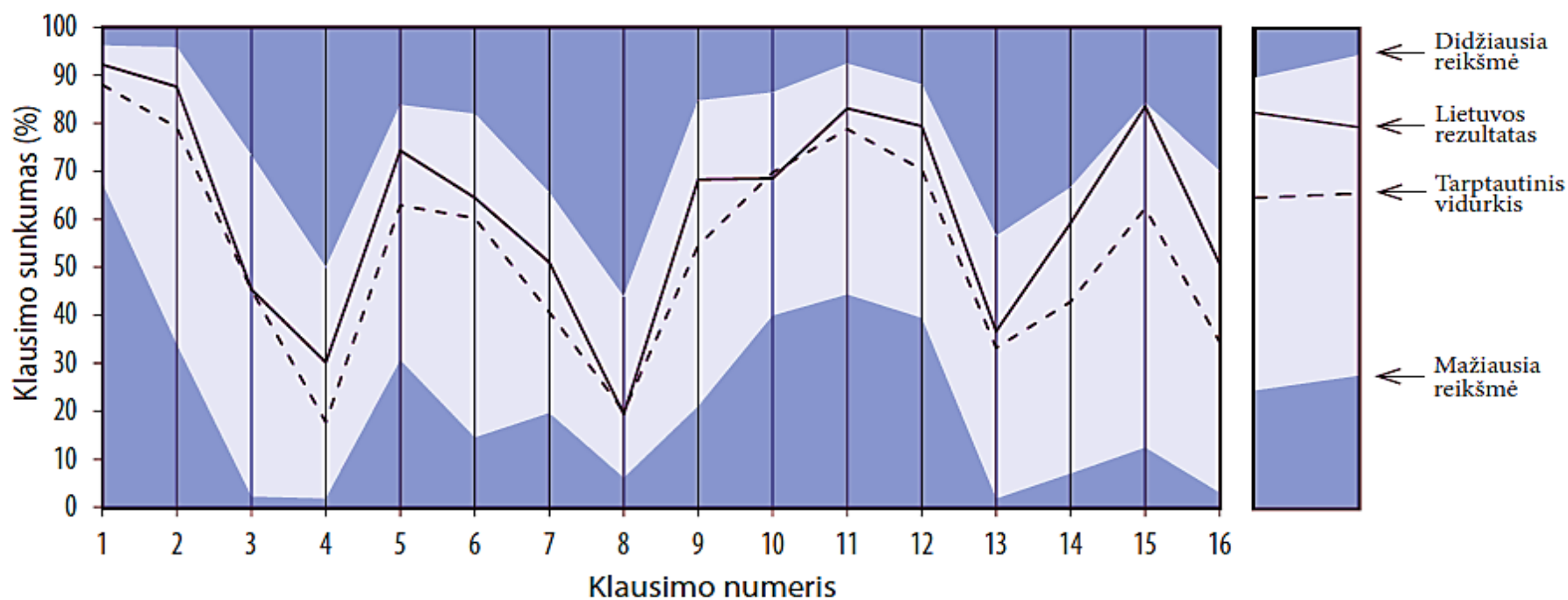
- Atskirti ir interpretuoti sudėtingą informaciją iš skirtingų teksto dalių ir tai pagrįsti remdamasis visu tekstu.
- Integruoti viso teksto informaciją siekdamas paaiškinti veiksmų ryšius ir seką.
- Bandyti įvertinti vaizdines ir tekstines detales apsvarstydamas autoriaus požiūrį.

Grožinių tekstų skaitymo rezultatai

Užduočių statistika

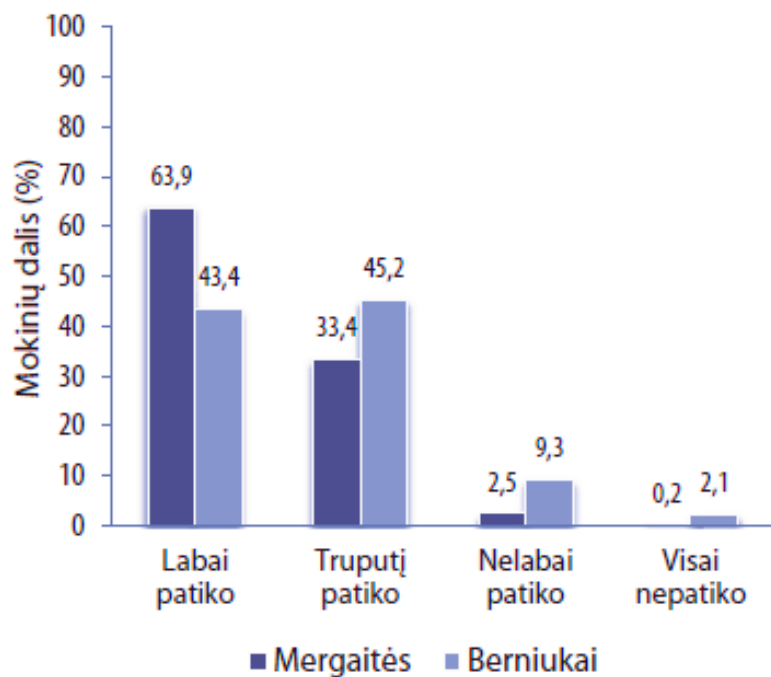

TEKSTO „MILDA IR RUDOJI VIŠTA“ KLAUSIMŲ STATISTIKA

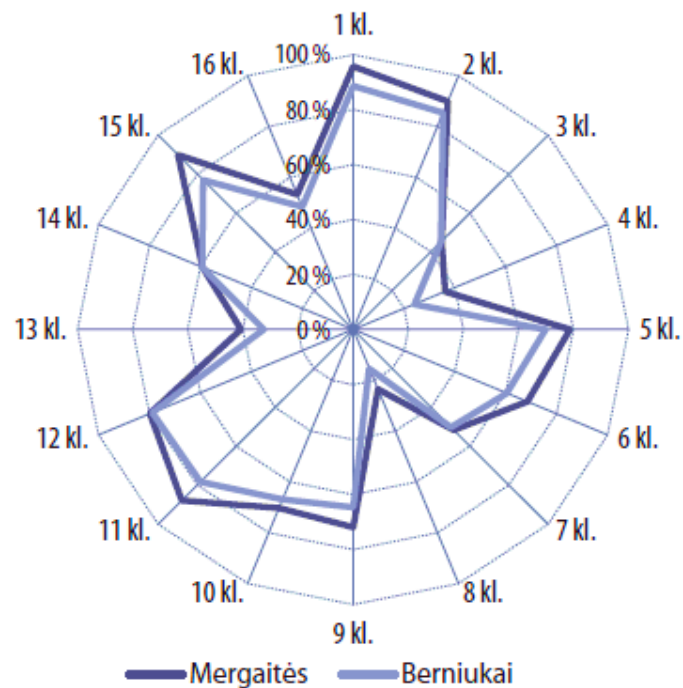

Teksto „Milda ir rudoji višta“ klausimų statistika

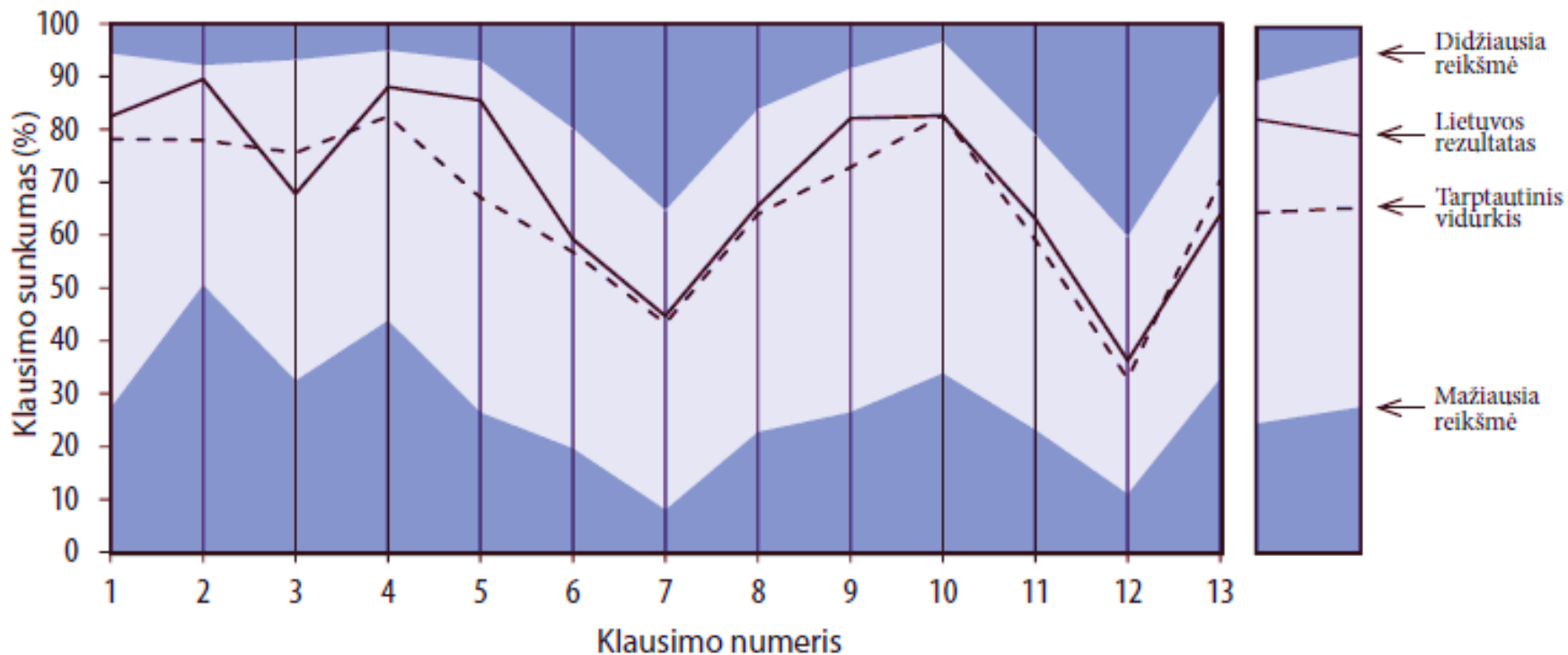
Mergaičių ir berniukų nuomonė apie tekstą

Teksto klausimų sunkumas pagal mokinių lytį

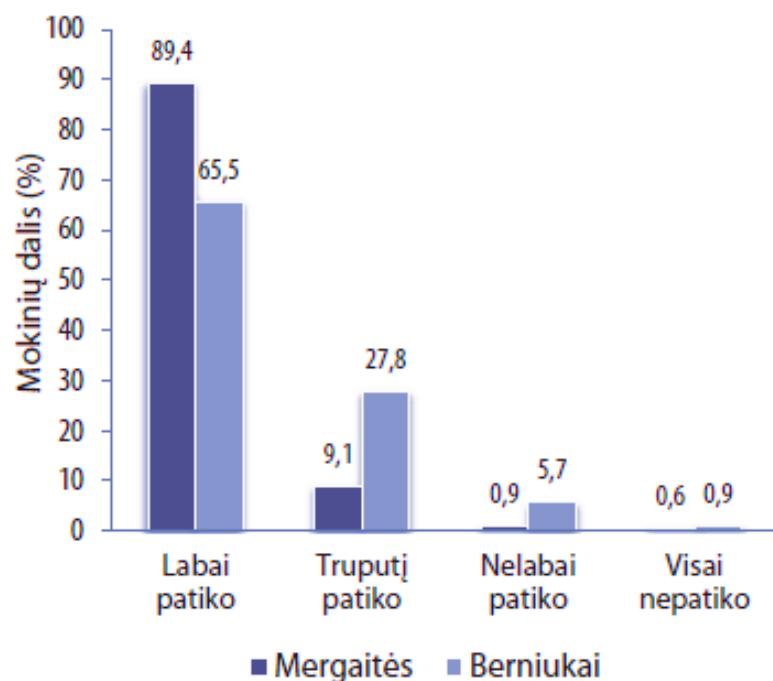

TEKSTO „GĖLĖS ANT STOGO“ KLAUSIMŲ STATISTIKA

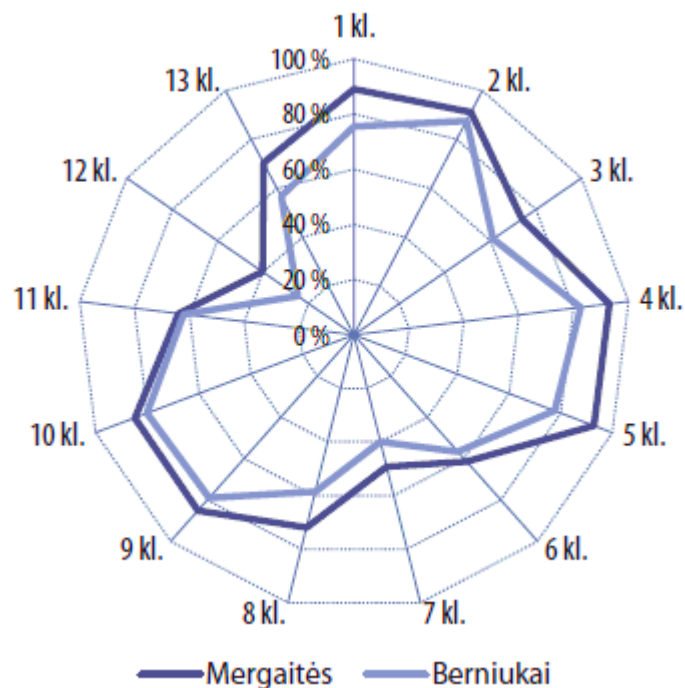

Teksto „Gėlės ant stogo“ klausimų statistika

Mergaičių ir berniukų nuomonė apie tekstą

Teksto klausimų sunkumas pagal mokinių lytį

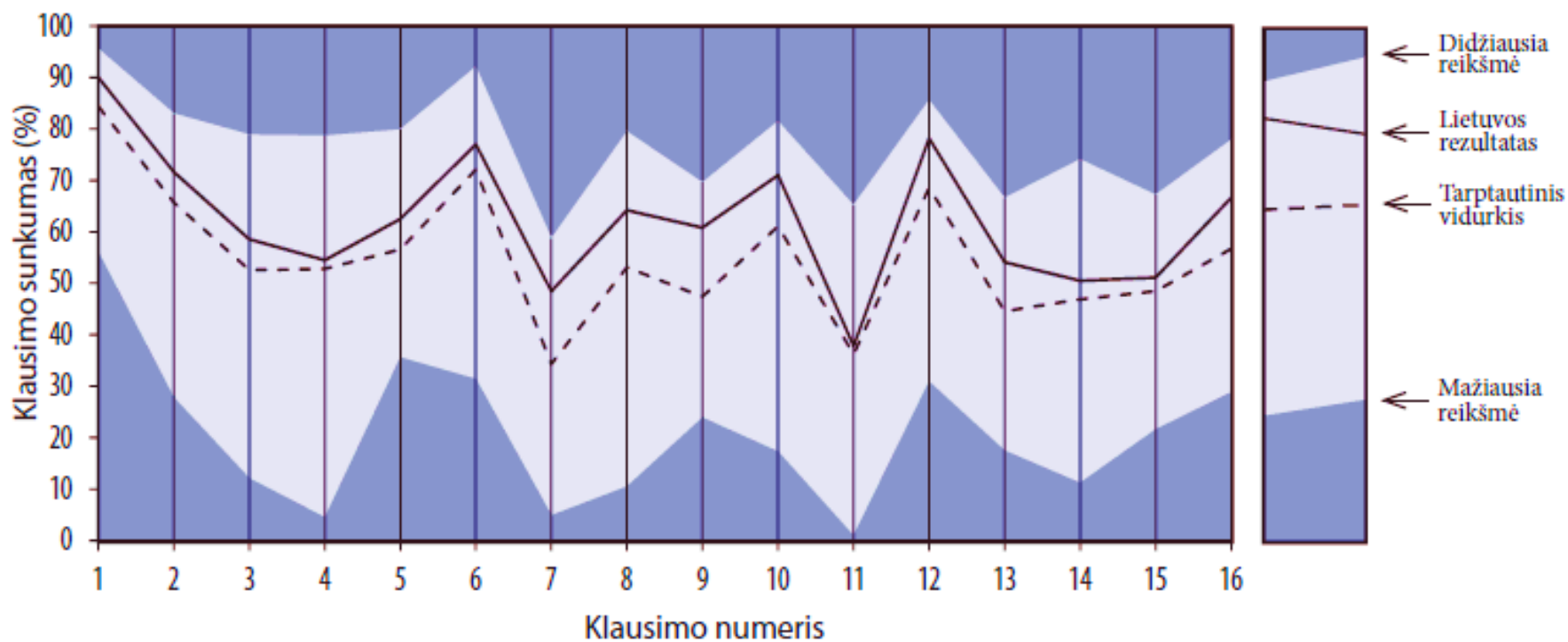

Informacinių tekstų skaitymo rezultatai

Užduočių statistika

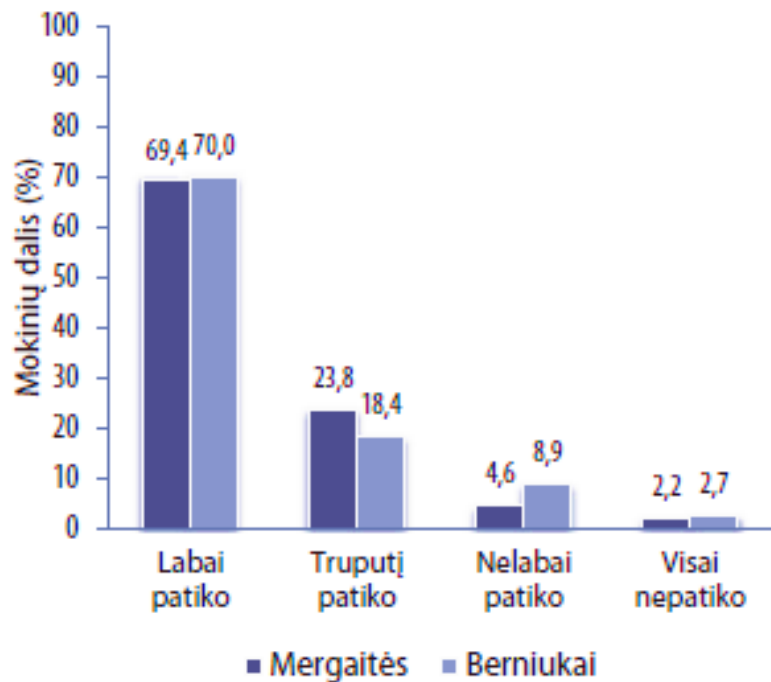

TEKSTO „VISA GYVENIMA TRUNKANTI ŽALIOSIOS VĒŽLĒS KELIONĒ“ KLAUSIMŲ STATISTIKA

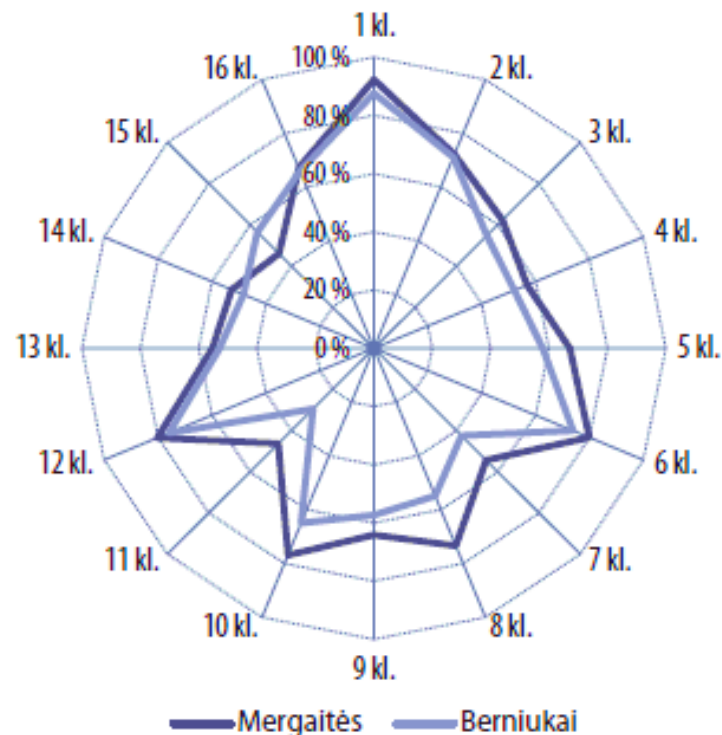

Teksto „Visą gyvenimą trunkanti žaliosios vėžlės kelionė“ klausimų statistika

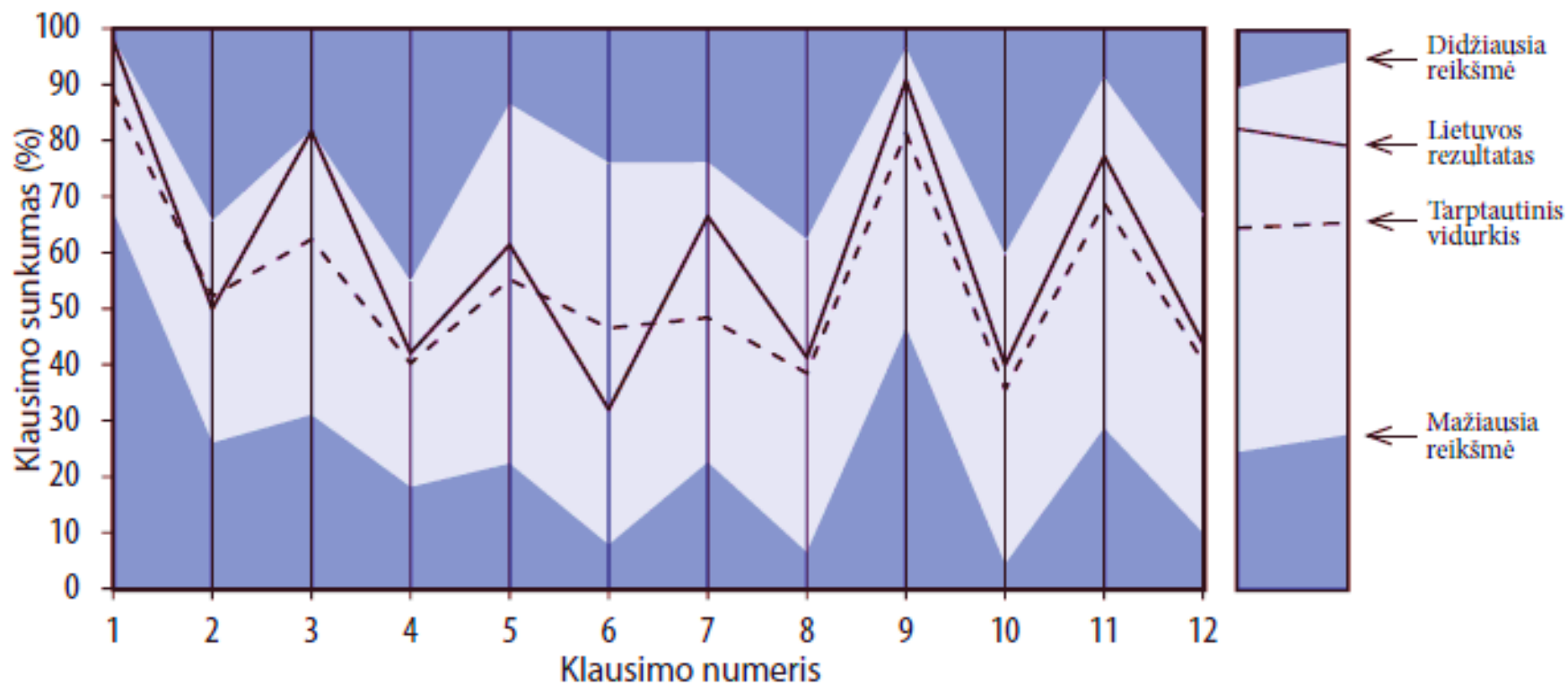
Mergaičių ir berniukų nuomonė apie tekstą

Teksto klausimų sunkumas pagal mokinių lytį

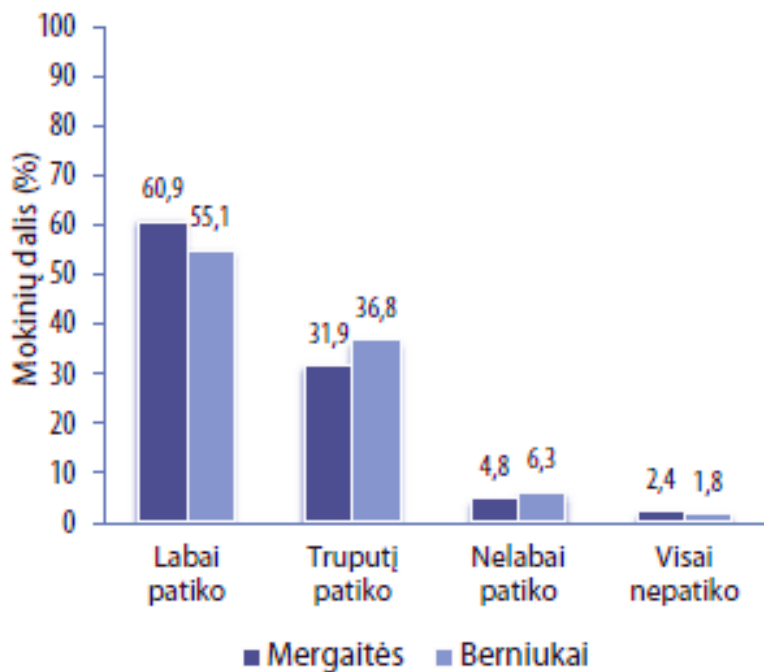

TEKSTO „LEONARDAS DA VINČIS“ KLAUSIMŲ STATISTIKA

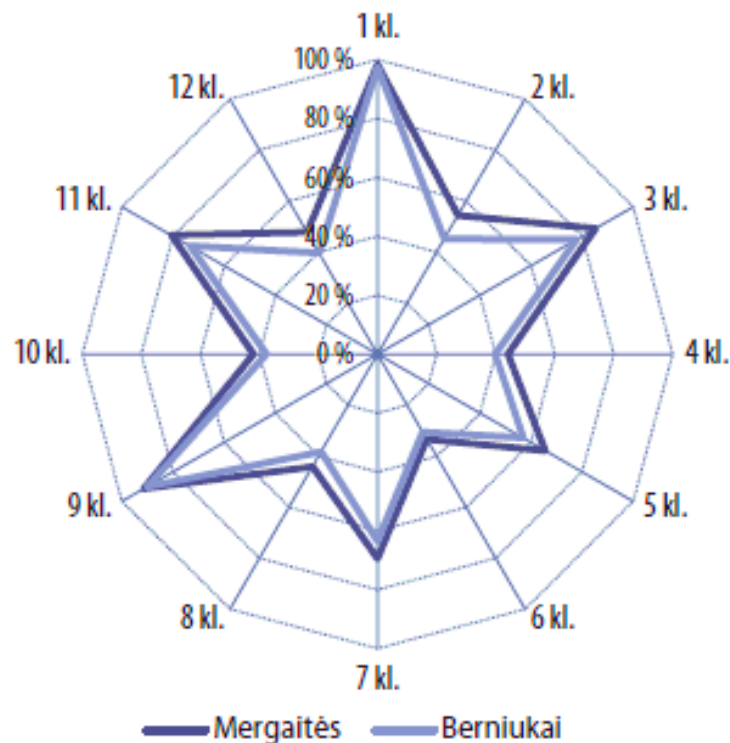

Teksto „Leonardas da Vinčis“ klausimų statistika

Mergaičių ir berniukų nuomonė apie tekstą

Teksto klausimų sunkumas pagal mokinių lytį

Klausimai, į kuriuos geriausiai sekėsi atsakyti

Grožiniai tekstai

- Ką pasakojimo pradžioje veikė Milda?
- Kaip autorė parodo, kokia yra rudoji višta?
- Kodėl Milda pagamino baltus sparnus ir užkabino juos ant karties?
- Kas pasakoja istoriją?
- Kuris iš šių namų labiausiai panašus į senelės Gan namą?
- Kas pasisiūlė prižiūrėti senelės gyvulius, kai ji persikėlė į miestą?

Informaciniai tekstai

- Apie ką yra pirmasis skyrius „Iš smėlio“?
- Kas buvo Leonardas da Vinčis?
- Kelintais metais pirmą kartą buvo panaudotas parašiuotas?

Klausimai, į kuriuos atsakyti sekėsi prasčiausiai

Grožiniai tekstai

- Kodėl rudoji višta gudrauja prieš Mildą?
- Tėtis pasakė, kad antroji pagal svarbą višta tiesiog užimtų rudosios vištos vietą. Ką jis turėjo galvoje?
- Apie tai, kokia yra Milda sužinojai iš to, ką ji padarė. Parašyk, kokia yra Milda, ir remdamasis pasakojimu pateik du tai parodančius pavyzdžius.
- Kai senelė Gan buvo balkone, ji pasilenkė, kad nematytų stogų – tik kalnus ir dangų. Kodėl ji taip padarė?

Informaciniai tekstai

- Kodėl vėžlio kūno riebalai įgauna žalią spalvą?
- Kaip autorius parodo, kad žalieji vėžliai yra ypatingi?
- Leonardas da Vinčis daug ko išmoko iš Veročio. Parašyk du dalykus, kuriuos jis išmoko, ir paaiškink, kaip jie jam padėjo tolesniame gyvenime.
- Kodėl žmonėms šiandien svarbūs Leonardo da Vinčio užrašai?
- Straipsnyje sakoma, kad Leonardas da Vinčis buvo žmogus, pralenkęs savo laikmetį. Pateik vieną pavyzdį iš to, ką jis padarė, ir paaiškink, kaip tai parodo, jog jis buvo pralenkęs savo laikmetį.

Grožinių tekstų klausimų sunkumas.

Skirtumai pagal mokinių lytį

Mergaitės ženkliai geriau nei berniukai atsakė į šiuos klausimus:

„Milda ir rudoji višta“

- Kodėl rudoji višta gudrauja prieš Mildą?
- Kodėl Milda trenkė narvo durimis?
- Kaip manai, ką rudoji višta darys kitą kartą, kai Milda varys vištas į narvą?

„Gėlės ant stogo“

- Senelei Gan naujajame bute nepatiko sienos ir langai. Dėl ko dar ji buvo nelaiminga?
- Kokie buvo berniuko jausmai senelės Gan atžvilgiu, kai ji tik įsikėlė ir pasakojimo pabaigoje? Pasiremšk tuo, ką perskaitei, apibūdindamas kiekvieną jausmą, ir paaiškink, kodėl jo jausmai pasikeitė.

Informacinių tekstų klausimų sunkumas.

Skirtumai pagal mokinių lytį.

Mergaitės ženkliai geriau nei berniukai atsakė į šiuos klausimus:

„Visą gyvenimą trunkanti žaliosios vėžlės kelionė“

- Kada žalioji vėžlė sulaiko kvėpavimą iki 5 valandų?
- Kokia informacija apie žaliosios vėžlės dydį ir mitybą kiekvienu jos gyvenimo etapu pateikta straipsnyje? Užpildyk lentelę.

„Leonardas da Vinčis“

- Kokia vaikystės patirtis galbūt padėjo Leonardui da Vinčiui tapti išradėju?
- Ką žodžiai „ištroškęs žinių“ pasako apie Leonardą da Vinčį?

Informacinių tekstų klausimų sunkumas.

Skirtumai pagal mokinių lytį.

Lyginant visų grožinių ir informacinių tekstų rezultatus pagal mokinių lytį, nustatyta, kad **berniukai** ženkliai geriau nei mergaitės atsakė tik į šį klausimą:

- Kaip autorius parodo, kad žalieji vėžliai yra ypatingi?

Klausimai, į kuriuos verta sau atsakyti

- Ar dėsime pastangas mėgindami užpildyti mokinių mokymosi spragas, kreipdami dėmesį į tai, ko jie labiausiai nemoka?
- Ar dėsime pastangas mėgindami dar labiau tobulinti stipriąsias mokinių savybes?
- Ar bandysime rasti pusiausvyrą tarp silpnesniųjų ir stipresniųjų savybių siekdami, kad mergaičių ir berniukų gebėjimai taip ryškiai nesiskirtų?
- Ar ir toliau nekreipsime dėmesio į tuos skirtumus, nes esame įsitikinę, jog tai priklauso ne nuo mūsų pastangų, o nuo vaiko prigimties?
- ...

Tarptautinio skaitymo gebėjimų tyrimo PIRLS atveriamų užduočių rezultatų pristatymas

Nacionalinis egzaminų centras

Dr. Ramutė Skripkienė

Vilnius, 2018

